

Šiame numeryje skaitykite:

2 psl.

Mėgsta vokišką tvarką

Darbas ir namai — greta

3 psl.

Lietuviškas sūris sekmingai pristatytas Hamburge

Reikalavimai siekiantiesiems 2014 m. paramos už pieną

Pelnų garantuoja tik kokybiškas pienas

4 psl.

Jiems lapkritis — neeilinių gimtadienių mėnuo

5 psl.

DŽIUGAS® Ukrainoje pelnė Grand-prix

6 psl.

Galvijų virškinimo sistemos ypatumai

Jaunajam ūkininkui įsikurti — beveik 140 tūkst. litų

7 psl.

Veislinių telyčių augimo ir išsvystymo vertinimas

8 psl.

„Žemaitijos pieno“ valdyba sveikina

Pienininkystė

Ta, kuris dirba, gundo vienas velnias, o ta, kuris tinginiauja,— tūkstantis

2014 11 24, Nr. 11 (205)

Ekologiškas sūris DŽIUGAS® įvertintas Paryžiuje

Spalio 19-23 dienomis Prancūzijoje, Paryžiuje, įvyko 50-oji didžiausia pasaulyje maisto pramonės paroda „SIAL 2014“.

Joe jau trečiąjį kartą dalyvavo „Žemaitijos pieno“ bendrovė, šiek tiek pristačiusi jvairių brandinimų sūrius DŽIUGAS® ir išskirtinį ekologišką kietajių sūrį DŽIUGAS®.

Stende taip pat puikavosi Baltijos mineralinių vandenų kompanijos mineralinis vanduo TICHE.

I prestižinę parodą, vykstančią kas dvejus metus ir įvardijamą kaip vieną geriausių vietų stiprinti ir plėsti savo verslą, atvyko 6300 dalyvių iš 105 valstybių, o

jos bendras užimamas plotas siekė net 24,2 ha!

Autoritetinė vertinimo komisija, išanalizavusi net 1757 produktų paraiškas, tik 675 produktams skyre „SIAL Innovation Selection 2014“ apdovanojimus. Ši prestižinė įvertinimą pelnė ir ekologiškas kietasis sūris DŽIUGAS® 24 mėnesių brandinimo 180 g pakuočėje.

Žemaičių sūrininkų stendą aplankė gausybė užsienio šalių lankytojų, kurie degustavo sūrį DŽIUGAS® ir žavėjos jo išskirtinėmis skonio savybėmis ir subtiliu aromatu. Ypač pamalonino įžymiausio Prancūzijos virtuvės šefo Joel Robuchon, įvertinto daugiausia

Michelin žvaigždučių, apsilankymas stende. Garbus svečias buvo maloniai nustebintas puikiu medaus ir sūrio DŽIUGAS® deriniu ir prognozavo didžiulę sekਮ sūriui DŽIUGAS® Prancūzijoje. Su augančiu sūrio DŽIUGAS® žinomumu „Žemaitijos pieno“ atstovus pasveikino Lietuvos ambasadorius Prancūzijoje Dalius Čekuolis, komercijos atašė Ramunė Gondard ir patareja Dalia Kreivienė. Ambasadorius pasidžiaugė, kad mėgstamo sūrio DŽIUGAS® gali išsigyti prestižinėse specializuotose sūrių parduotuvėse Paryžiuje.

Parodos metu dalyvauta Lietuvos ambasados Prancūzijoje iniciuota renginė, vyko įvairios konferencijos ir apskritojo stalo diskusijos, skirtos parodos dalyviams bei lankytojams susipažinti su naujuosiomis tendencijomis bei pasiekiamais maisto pramonės sektoriume.

„Žemaitijos pieno“ eksporto vadovė Prancūzijos rinkai Rasa Inčerauskaitė-Pivoriūnenė pažymė-

jo, kad ir toliau tēsiama sekminė sūrio DŽIUGAS® partnerystė su prancūzisku šampanu COLLET. Jos nuomone, šios partnerystės parodoje pristatymas esamiems ir būsimiems klientams — didelis sūrio DŽIUGAS® pripažinimo jrodymas. Parodoje apsilankė „Žemaitijos pieno“ klientai sveikino šią partnerystę dėl aukštoto sūrio DŽIUGAS® pozicinavimo kartu su nacionaliniu visame pasaulyje garsiu prancūzisku gėrimu.

Žemaičių delegacijos atstovai užmezgė per 100 naudingų kontaktų iš 38 šalių, kurie sustiprins plėtrą naujose rinkose Europoje ir kitose pasaulio valstybėse.

„Mums svarbu dalyvauti parodose, kur galime pristatyti lietuviškus maisto produktus ir jais sudominti pirkėjus. Maisto pramonė yra vienės iš perspektyviausių lietuviškų prekių eksporto į Prancūziją sektorių“, — sakė žemės ūkio ministrė Virginija Baltraitienė.

Kolektyvo ir šeimos žmogus

„Klaipėdos pieno“ vyriausiajį inžinierių Osvaldą Pilybą pastaraisiais metais lydi neeilinės sukaktys. Pernai jis šventė šioje įmonėje darbo 40-metį, o šiomet visiškai nesenai pasitiko savo 60-ąjį gimtadienį.

Algirdas Dačkevičius

Ištikimas gimtajam miestui

Osvaldas — klaipédietis. Uostamiestyje gimė ir augo. Čia ir profesiją rinkosi. Iš pradžių mokėsi Klaipėdos politechnikume, kur įgijo techniko-elektriko profesiją. Vėliau mokslus tęsė tuomečio Kauno politechnikos instituto Klaipėdos fakultete, kurį baigės tapo diplomuotu inžinieriumi elektriku.

I tuometį Klaipėdos pieno kombinatą jaunasis specialistas atvyko 1973-įjų balandį. Pradėjo dirbtį IV kategorijos elektriku, tačiau neilgai. Buvo pakviestas į Energetikos skyrių, kur darbščiam specialistui patikėtos inžinieriaus techniko pareigos. Vykdant pokyčiams pieno perdirbimo pramonėje, kai Klaipėdos pieno kombinatui priklause daugelis Žemaitijos regiono pieninių, Osvaldui teko rūpintis šiluminės energijos priežiūra bei elektros ūkiu.

(Nukelta į 5 psl.)

„Klaipėdos pieno“ vyr. inžinierius Osvaldas Pilybas.

SVEIKINAME

geriausius spalio mėnesio ūkininkus pagal skirtinges superkamo pieno kiekie grupes

Pirmoje grupėje
(per dieną parduoda nuo 50 iki 199 kg natūralaus pieno)
Pranas Gudauskas — Girdvainių k., Rietavo sen., Plungės r.

Antroje grupėje
(per dieną parduoda nuo 200 iki 499 kg natūralaus pieno)
Vilma Lipiniénė — Grinių k., Pakražančio sen., Kelmės r.

Trečioje grupėje
(per dieną parduoda nuo 500 iki 999 kg natūralaus pieno)
Antanas Kulevičius — Degaičių k., Degaičių sen., Telšių r.

Ketvirtoje grupėje
(per dieną parduoda nuo 1000 iki 1999 kg natūralaus pieno)
Bronislovas Jonikas — Kontaučių k., Žlibinų sen., Plungės r.

Penktoje grupėje
(per dieną parduoda nuo 2000 kg ir daugiau natūralaus pieno)
Ieva Stanienė — Sarakų k., Gadūnavo sen., Telšių r.

Geriausio ekologiško pieno gamintojas
Andrius Domarkas — Pasvaigės k., Degaičių sen., Telšių r.

Mégsta vokišką tvarką

Neseniai „Šilutės Rambyno“ sūrių gamybos cecho meistrė Erika Gečienė atšventė savo 60-ąjį gimtadienį. Ta proga ją pasveikino įmonės vadovybė ir bendradarbiai, linkédami suaktuvininkei ir toliau kūrybingai bei nepriekaištingai darbuotis.

Erika gimė tuomečio Priekulės rajono Saugų apylinkės Vilkomedžio kaime. Jos pirmoji darbovieta susijusi su Usénais. Mat tuomet ten veikė cechas, kuriam buvo gaminami sūriai ir sviestas. Mergina darbinę biografiją pradėjo nuo 1971 metų užsirekomenduodama kaip puiki ir stropi darbininkė. Vėliau, Usénų cechui užsidarius, perėjo į „Šilutės Rambyną“. Būdama žingėdi ir galvodama apie tolimesnę perspektyvą, išstojo į Kalvarijos maisto pramonės technikumą. Jį baigė neatsitraukdama nuo darbu įmonėje.

Reiklių ir tvirto būdo moterų greitai pasiebėjo įmonės vadovai, paskirdami ją sūrių gamybos cecho meistre. Čia ji sugebėjo suburti darnų kolektyvą, kuris ir šiandien vienas kitą supranta iš pusės žodžio. Erika ypač dėkinga gamybos vadovei Birutei Archipovienei, patikėjusiai jai atsakinias pareigas: juk čia gaminami sūriai, PIK-NIK plėšmos sūrio dešrelės pasiekia netik Lietuvos, bet ir pasaulio šalių rinkas. Ypač solidžių tarptautinių apdovanojimų yra pelnusios PIK-NIK plėšmos sūrio dešrelės.

Erika puikias reiklumo pamokas gavo dar dirbdama Usénuse. Ir šiandien ji prisimena vyr. meistrą Algį Gurauską, įskiepijusį šeimininkiską pažiūrą į darbą. Be to, cecho meistrės reiklumas įgimtas – ji turi vokiškų šaknų, todėl mēgsta tvarką.

Vadovaudama per 30 cecho darbininkų, ji išugdė pareigingų darbštolių branduolių. Prie jo jungiasi ir naujai ateinantys.

Erika pasidžiaugė Onute Lukošiene, dabar jau pensininke, Sigute Petkevičiene, davusia daug vertingų ir neįkainojamų pamokų. Nepriekaištingai darbuojasi Birutė.

Stirbytė, Džiuljeta Beržinienė, Birutė Kruglienė, Virginija Rutienė, Elena Tabutienė, Birutė Zelbienė, Vilma Degutienė, Edmundas Mockus, Vytautas Klumbys, Vida Buivydaitė, Vaclovas Viknaitis, Gintarė Mamkaitienė ir kiti.

Erika užaugino sūnų Edvardą ir dukrą Birutę. Pastaroji yra išvykusi į JAV ir gyvena arti Vašingtono. Sūnus įsikūrė Žemaitkiemijoje. Tai jo vyresnioji dukra levutė dažna viešnia pas močiutę. Anūkėlėje ji tarsi veid-

Erika Gečienė.

Erika Gečienė (sėdi centre) įmonės kolektyvo branduolys pasveikino su 60-uoju gimtadienių.

rodyje pastebi nemažai panašumo. Jauystėje Erika žavėjos lengvaja atletika, kur varžybose laimėdavo prizinį vietą, mėgo piešti. Levutė – irgi. Jai prie širdies ir sportas, ir menas. Ir močiutė, ir anūkėlė myli gėles, jas puoselėja. „Turiu visokiausius gėlių – pilnas kambarys, kur žengsi, ten pasitiks žaluma ir žiedynai“, – šypsodamas sako Erika. Atsiradus laisvesniams laikui, Erika vyksta aplankytis dukters į Ameriką, nepamiršta ir Vokietijoje įsikūrusio savo tėvelio.

Gamybos vadovė Birutė Archipoviene ir gamybos direktorė Renata Rupšienė džiaugiasi, kad dirbdama ne vieną dešimtmetį Erika Gečienė pasižymi kruopštumu, pareigingumu, efektyviai sprendžia gamybos problemas, moka įvertinti pasiektus

darbo rezultatus, imti įvairiomis naujovėmis ir pasiūlymams. Ji dalyvavo įdiegiant PIK-NIK plėšomų sūrio dešrelį įrangą į gamybą ir toliau sėkmingai darbuojasi.

Erika prisipažsta, kad didžiulis iššūkis buvo jai ir visam kolektyvui gaminant ilgiausią – net 384 metrų 92 centimetru – PIK-NIK plėšomo sūrio dešrelę, užfiksotą Lietuvos rekordą knygoje. Įspūdingą gaminį 2011 metų birželio 18 dieną išvydo Baltijos šalių čempionato superfinalo „Pasiplėšom!“ dalyviai. Šiame čempionate buvo varžomasi, kas greičiausiai į 30 dalių suplėšys PIK-NIK sūrio dešrelę.

O džiugiausia, kad ilgametę patirtį, žinias ir technologinius įgūdžius Erika Gečienė nuoširdžiai perduoda jaunesniems Šilutės sūrių gamintojams.

Darbas ir namai – greta

I „Šilutės Rambyno“ sūrių gamybos cechą Birutei Kruglienė nuo namų – visai netoli ese. Moteris juokauja, kad į darbą galėtų atlėkti įsispyrusi į šlepetes.

Darbas – namai ir vėl iš naujo, regis, turėtų pabosti besisukanti kasdienių rūpesčių karuselė. Bet taip nėra. Veikli moteris nejaucia jokios monotoniros. „Darbe ji supasi kaip nepailstantis varikliukas, o rezultatai visuomet džiugina“, – šypsodamas sako įmonės gamybos direktorė Renata Rupšienė.

Birutė „Šilutės Rambyne“ – jau

40 metų. Kaip atėjo 1974-ųjų spalio 21-ąją, taip čia ir pasiliuko. Kur tik nedirbo – iš pradžių pieno pilstymo ceche, vėliau – varškės ir sviesto cechuose, išbandė ir kitokius darbus.

Keitėsi įmonės direktorai, o Birutė kantrai, sažiningai ir šeimininkiskai dirbo ten, kur labiausiai buvo reikalinga. Dabar prabėgu-

sį laiką iškalbingai primena senutėlis pieno bidonėlis su juosta, kuriuo įrašytos buvusių vadovų pavardės ir jų darbo metai. Užsukus į administracines patalpas, ten saugomas įspūdingas eksponatas Birutei kelia daugelį malonių prisiiminimų. Juk šioje įmonėje prabėgo jos gražiausiai ir kūrybingiausiai gyvenimo metai.

Birutė, puikiai įsisavinusi nokintų ir nenokintų sūrių technologinius procesus, buvo paskirta dirbtis sū-

rių gamintoja“ – sako gamybos vadovė Birutė Archipoviene. Ji iš tų sūrių gamybos cecho moterų, kurios sudaro tvirčiausią kolektyvo stuburą.

„Meistrė Erika Gečienė ir Birutė Kruglienė puikiai sutaria. Birutė būtinybei iškilus yra pavadavusi Eriką ir jos darbu buvome patenkinti“, – sako gamybos direktorė Renata Rupšienė.

Birutė Kruglienė kilusi iš Kretingos rajono Salantų. Iš pradžių dirbo linų fabrike, o po sutuoktuvių su išrinktuvo Tadu atvyko į Šilutę. Šeima užaugino dukrą Ingą ir sūnų Gintautą. Dukra įsikūrė Klaipėdoje, o sūnus darbuojasi Prancūzijoje.

Birutė džiaugiasi anūkėle Andželika, kuri dažniausiai pas ją svečiuojasi, taip pat ir kitais

Birutė Kruglienė (sėdi pirma dešinėje) 40 metų darbo įmonėje proga pagerbė vadovybė ir bendradarbiai.

Pieno bidonėlis su įrašais juoste su primena, kaip keitėsi įmonės vadovai.

Birutė Kruglienė.

dviem vaikaičiais.

Būdama gyvenimo neišlepinta, Birutė puikiai sugeba dirbtis savarankiškai ir komandoje, yra atkakli ir veržli.

Ne bet kas vienoje darbovietaje išdirba 40 metų. Birutei „Šilutės Rambynas“ tapo neatskiriamas gyvenimo dalimi. Už jos darbštumą, didžiulį indėlį, gerinant sūrių kokybę, sveikindami neeilinės darbo sukakties proga, dėkojo įmonės vadovai ir kolegos, linkédami jai ir toliau būti veikliai bei energingai.

Reikalavimai siekiantiesiems 2014 m. paramos už pieną

Gyventojai, 2014 m. norintys gauti specialiąją paramą už pieną, privalo laikytis Pieno gamybos kvotų sistemos administravimo taisyklėse bei ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklinimo ir apskaitos tvarkos apraše nustatytų reikalavimų.

Atniekant patikras ūkuose tikrina ma, ar gyvuliai paženklinti ausų įsagais — patikrinami kiekvieno gyvulio ausų įsagų numeriai. Pažymėtina, kad pareiškėjai turi užtikrinti sąlygas (gyvulius atskirti grupėmis, juos suginti i užtvarus ir pan.) Na-

cionalinės mokėjimo agentūros (NMA) specialistams patikrinti ir tiksliai identifikuoti gyvulius.

Taip pat tikrinama, ar pareiškėjas veda gyvuliu apskaitą, pildo ir saugo gimimo, perkėlimo, skerdimo, gaisimo ir (arba) pardavimo dokumentus laikydamas ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklinimo ir apskaitos tvarkos apraše reikalavimų. Visos gyvūnų ženklinimo ir registravimo apskaitos formos ir žurnalai saugomi 3 metus po pas-

kutinio irošo. Apskaitos žurnalai bei kiti reikiami dokumentai pateikiami patikrą ūkyje atliekančiam NMA specialistui.

Be to, patikros vietoje metu tikrinami šie pieno apskaitos dokumentai:

- * Pieno supirkimo ir priskaitymo knygelės;

- * Sąskaitos faktūros apie parduo-
tus pieno kiekius;

- * Tiesioginių pardavimų žurnalas (pagaminto, sunaikinto, suvartoto ūkyje, parduoto perdirbtu ir parduoto ar atiduoto tiesiogiai vartoti pieno (pieno produktu) apskaitos žurnalas).

Pažymėtina, jog dokumentai yra tikrinami už 2013-2014 kvotos metus (laikotarpis nuo 2013 m. balandžio 1 d. iki 2014 m. kovo 31 d.).

Tai — aktualu!

Pelną garantuoja tik kokybiškas pienas

Ypač svarbu mažesnėmis gamybos sąnaudomis gauti didesnį primilžį, o jį lemia sveika ir produktyvi karvių banda, nekelianti rūpesčių dėl pieno kokybės.

Pieno kokybę lemia šie veiksnių: bendras bakterinis užterštumas, somatininių ląstelių skaičius (SLS), inhibitorinių medžiagų nebuvimas ir pieno užšalimo temperatūra. Visi šie rodikliai tarpusavyje susiję ir vienam jų pakitus, priežastį galima rasti analizuojant kitus.

Žydrė Kažukalovienė

Lietuvos žemės ūkio
konsultavimo tarnybos
Gyvulininkystės skyriaus
vyresnioji specialistė

SLS didėjimo priežastys

SLS didėjimas pieno — pirmasis slaptojo mastito požymis. Mastitas pridaro daugiausia nuostolių pieno ūkiams, jis lemia pieno kiekybės ir kokybės pokyčius. Jei vidutinis SLS neviršija 100 tūkst./ml — banda sveika, bet didesnis kaip 200 tūkst./ml SLS dažniausiai rodo, kad karvė serga slaptuoju mastitu.

SLS pieno itin padidėja po traumų, veikiant cheminėms medžiagoms arba infekcinių ligų sukėlėjams.

SLS didėjimą taip pat lemia:

- * medžiagų apykaitos ligos, naugų problemos, gimdos uždeg-

mas ir pan.;

- * netinkama melžimo higiena, po melžimo nedezinfekuojamai spenai;

- * vadybos klaidos — sergančios karvės neatskiriamos nuo sveikų, neatliekami jų pieno mėginių bakteriologiniai tyrimai, netikrinamas melžimo sistemos darbas, laiku nekeičiamos melžiklių gumos ir kitos guminės dalys;

- * prastos gyvulių laikymo sąlygos;

- * šerimo klaidos;

- * gyvulių patiriamas stresas: šiurkštus elgesys su jais, karštis, fiziologiniai organizmo pokyčiai, pašarų pasikeitimai, hierarchija bandoje ir kt.

Nustatyta, kad padidėjus SLS, sumažėja pieno riebumas, laktozės kiekis ir primilžis, bet padidėja baltymingumas. Padidėjus SLS, pieno galima aptikti inhibitorinių medžiagų pieno gali atsirasti, jei:

- * karvės gydomos antimikrobiiniai ar kitokiai preparatai ir ne-

silaikoma išlaukos laikotarpiu;

torinių medžiagų, rodančių, kad sveikų karvių pienas sumaišytas su sergančiu. Sumažinus SLS ūkyje nejiteisintais metodais ir priemonėmis (pavyzdžiu, pieną paveikus išcentrine jėga), pieno kokybę nepagereja, o tik iškreipiama informacija, ar pienas gautas iš sveikų karvių.

Inhibitorinių medžiagų pieno gali atsirasti, jei:

- * karvės gydomos antimikrobiiniai ar kitokiai preparatai ir ne-

sislaikoma išlaukos laikotarpiu;

- * užtrūkstant karvei buvo su-

virkšti antimastitiniai preparatai, o karvė apsiveršiavo anksčiau numatyto laiko;

- * karvės šeriamos supelijusiais mikotoksinais užterštais pašarais;

- * po dezinfekavimo blogai išplaunami melžimo, pieno aušinimo ir kiti pieno indai;

- * padidėjės SLS pieno;

- * karvės šeriamos kombinuotais pašarais ar premiksa su antibiotikų priedais.

Kodėl didėja pieno užšalimo temperatūra

Svarbus pieno kokybės rodiklis — pieno užšalimo temperatūra. Ji priklauso nuo metų laiko, aplinkos temperatūros, karvių veislės, amžiaus, laktacijos laikotarpio, produktyvumo ir ypač mitybos. Pieno užšalimo temperatūrą lemia sausujų, ypač laktozės bei mineralinių medžiagų, kiekis pieno. Kuo šiu medžiagų pieno daugiau, tuo užšalimo temperatūra žemesnė. Jei tiriant kontrolinį mėginį nustatoma, kad pieno yra pašalinio vandens, už pieną taikoma nuoskaita. Priklausomai nuo pieno cheminės sudėties, užšalimo temperatūra gali svyruoti nuo -0,515 iki -0,560°C.

Veiksnių, dėl kurių didėja pieno užšalimo temperatūra:

- * karvių šerimo racione trūksta maisto medžiagų, reikalingų pieno gamybai, netinkamas santiros tarp anglavandeniu ir baltymu, trūksta lengvai virškinamų anglavandeniu;

- * pašare per mažai kalcio, fosforo, natrio, kobalto, mangano ir kitų mineralinių medžiagų;

- * prastos kokybės silosas, šienainiai ar kitas raugintas pašaras, kuriuose yra daug sviesto ar kitų organinių rūgščių;

- * sumažėjės pieno liaukos sintezės aktyvumas — karvėms sergent tešmens uždegimui ar jas trūkinant;

- * jvairių virškinimo organų, ypač kepenų, ligos;

- * per aukšta aplinkos tempera-

papuoš išskirtinėmis pakuočėmis traukiantis sūris DŽIUGAS®.

maiš, tikimės, kad Vokietijos klientų kalėdinį stalą dar šiais metais

tūra ir didelis oro drėgnumas, pienas užšaldomas iš dalies;

- * i pieną pateko vandens, likusio pieno linijoje po plovimo, ypač vamzdynų alkūnėse;

- * dauguma melžiamų karvių yra šviežiapienės.

Būtina laikytis švaros

Pamelžtas pienas yra sąlyginai švarus, be bakterijų. Jei pienas po melžimo neužteršiamas, tai atvēsinus viename jo mililitre randama tik apie 10 tūkst. bakterijų. Jei pienas užteršiamas ir Jame nustatoma daugiau kaip 300 tūkst. bakterijų 1 mililitre, prastėja pieno kokybė, sumažėja jo laikymo trukmė ir panaudojimo galimybės.

Pieno užterštumą lemiančios priežastys:

- * tešmuo plaunamas vandeniu ir naudojama viena pašluostė keilioms ar visoms karvėms;

- * po plovimo tešmuo nenusauzinamas, nenumelžiamos pirmosios čiurkšlės;

- * pienas pirmiau patenka į tarpius indus, po to į šaldytuvą;

- * melžama į senas, deformuotas, sunkiai išplaunamas pieno linijas;

- * pienui koštis naudojami prastos kokybės filtra;

- * per lėtai atšaldomas pienas šaldytuvuose;

- * neištirta vandens, naudojamo linijoms plauti, kokybė;

- * nekontroluojama pieno indų ir aparatu plovimo kokybė;

- * netinkamai įrengti pieno blokai;

- * nenaikinamos musės ir graužkai;

- * dirba nekvalifikuotas personalas.

Taigi svarbiausi veiksnių, lemiantys pieno kokybę,— sveika karvė, tinkami ir kokybiški pašarai, geros gyvulių laikymo sąlygos, pieno indų švara ir tinkama melžimo technologija. Tik gaminamas kokybiškas, švarus, gero skonio ir kvapo pienas leis ükininkui dirbtis pelningai.

Šaltinis: www.pienoukis.lt/pelna-garantuoja-tik-kokybiskas-pienas

Lietuviškas sūris sėkmingai pristatytas Hamburge

Spalio 25-26 dienomis jau antrus metus iš eilės „Žemaitijos pieno“ bendrovės eksporto darbuotojai su jvairių brandinimų sūriu DŽIUGAS® dalyvavo garsiajame pirklių mieste išvykusioje mugėje „Weinachtsbörse 2014“.

Čia šiemet susirinko per 2000 sūrių gamintojų, pirkėjų ir kitų specialistų. Mūsų lietuvišku kietuoju sūriu domėjos sūrių parduotuvu savininkai, didmeninių ir mažmeninių prekybos centrų atstovai bei kitų lankytuvai.

„Weinachtsbörse 2014“ mugėje buvo degustuojamas ir parduodamas garsiausias lietuviškas sūris DŽIUGAS®. Nors vokiečiai noriai ragavo 12, 18, 24 ir 36 mėnesių nokintą žemaitišką sūrį ir gyré jo unikalų skoni, bet didžiausio pasisekimo sulaukė 24 mėnesius brandintas sūris DŽIUGAS®. Praktiškuosis vokiečius domino šventinė sūrio kolekcija medinėse dėžuteose bei suvenyrinai rinkiniai.

Džiaugdamiesi pavykusių renginiu, naujais kontaktais ir pardavi-

tiųra ir didelis oro drėgnumas, pienas užšaldomas iš dalies;

- * i pieną pateko vandens, likusio pieno linijoje po plovimo, ypač vamzdynų alkūnėse;

- * dauguma melžiamų karvių yra šviežiapienės.

Turinė medžiagų, rodančių, kad sveikų karvių pienas sumaišytas su sergančiu. Sumažinus SLS ūkyje nejiteisintais metodais ir priemonėmis (pavyzdžiu, pieną paveikus išcentrine jėga), pieno kokybę nepagereja, o tik iškreipiama informacija, ar pienas gautas iš sveikų karvių.

Inhibitorinių medžiagų pieno negali būti

Tai bakterijų dauginimasi stabdančios medžiagos — antibiotikai, jvairios konservuojamosios (formalinas, amoniakas, vandenilio peroksidas, vario sulfatas ir kt.)

ir dezinfekuojamosios (chlorkalkės, chloraminas, natrio hipochloritas ir kt.) cheminės medžiagos. Pienas, turintis inhibitorinių medžiagų, kenksmingas žmonių sveikatai. Be to, šios medžiagos stabdo pieno rūgšties bakterijų, naudojamų rūgštims pieno produktams ir sūriams gaminti, dauginimasi. Perdirbėjai tokio pieno naudoti negali, todėl griežtai tikrina.

Inhibitorinių medžiagų pieno gali atsirasti, jei:

- * karvės gydomos antimikrobiiniai ar kitokiai preparatai ir ne-

- silaikoma išlaukos laikotarpiu;

- * užtrūkstant karvei buvo su-

- virkšti antimastitiniai preparatai, o karvė apsiveršiavo anksčiau numatyto laiko;

- * karvės šeriamos supelijusiais mikotoksinais užterštais pašarais;

Jie švenčia neeilinių gimtadienį!

Lapkritį savo jubiliejinius gimtadienius arba sukaktis šventė keturi ūkininkai, pieną tiekiantys „Žemaitijos pienui“.

50 metų jubiliejus šventė Danguolė Tomkienė iš Šilalės rajono Keberkščių kaimo ir **Alfredas Pocys**, gyvenantis Klaipėdos rajone, Venckų kaime.

60 metų sukako **Reginai Gudauskienė**, gyvenančiai Klaipėdos rajone, Veiviržėnų seniūnijoje, Girininkuose ir **Juozui Mockui** iš Skuodo rajono, Narvydžių kaimo.

Jų pasveikinti atvyko Lietuvos pieno ūkių asociacijos administracijos direktorė Rigilda Banienė, „Žemaitijos pieno“ Žaliavos pirkimo vadybininkai Vidmantas Bajarūnas, Donatas Viskontas ir Jolanta Lekienė.

Didžiausias pagalbininkas – jaunėlis sūnus

Danguolė Tomkienė iš Šilalės kraštą, Keberkščių kaimą, atvyko prieš 25 metus. Čia jos sutuoktinio Albino tėviškė, o sodyba mena 1920-uosius metus, tad dabar remontuojamas gyvenamasis namas.

Danguolė Tomkienė su jubiliejiniu gimtadienių pasveikino Lietuvos pieno ūkių asociacijos administracijos direktorė Rigilda Banienė ir „Žemaitijos pieno“ Žaliavos pirkimo vadybininkas Vidmantas Bajarūnas.

Albina kilusi iš gretimo Šilutės rono, Kintų, kur dirbo pieninėje. Be to, moteriai gyvenime teko imtis dažtojosi, tinkuotojos ir plytelų klojėjosi amato. Visa tai labai praverčia dabar namo remonto darbuose. Tomkai užaugino trejetą vaikų. Vyresnioji Margarita gyvena gretimais tėvų, bet važinėjasi dirbtį į Šilalę. Ji iš mamos paveldėjo meilę gėlėms, tad tapo floriste. Sūnus Vytautas išvykės iš Lietuvos. Dirba valiuotoju, o jo maršrutai šakojasi po Europos Sajungos šalis. Jauniausasis Lukas nesenai atsventė 11-aji gimtadienį. „Viskų dirba su jvairiausia technika, tik žemės dar nearia“, — šypsodamas pasakoja mama. Sūnus pagalba ypač praverčia téciui.

Tomkų ūkis nedidelis. Jame aštuonios karvės ir šešios telyčios, bet Danguolė planuoja bandą šiek tiek plėsti. Darbštū moteris suspēja netik prie ūkio darbų, bet ir Pajūrio miestelio St. Biržiškio gimnazijoje dirba pamaininė valytoja, o laisvalaikiu šeimą mėgsta palepinti garžiai kepiniai.

I gyvenimą žvelgia optimistiškai

Alfredas Pocys užaugo Venckų kaime, kur anuomet lankė trimetę mokyklą, įsikūrusią įspūdingame dar prieš baudžiavos panaikinimą 1857 metais statytame pastate. Likimas iémė, kad kaip tik i ta patį namą prieš 15 metų atsikėlė Alfredo ir Almos Pocių šeimyna. Tiesa, iki sugrįždami į tėviškę, baigę zootechnikos studijas Veterinarijos akademijoje, sutuoktiniai trumpai gyveno ir dirbo Žemalės kaime (Mažeikių r.).

Šiandien Pocių šeima džiaugiasi ne tik gražiais namais, tvarkingu pienininkystės ūkiu, bet ir užaugintais dvieim vaikais. Dukra Justė, baigusi medicinos studijas, šiuo metu kartu su šeima, kurioje auga anūkėlis Benas, gyvena Vokietijoje. Sūnus Jonas studijuoja jūrų uostų inžineriją Klaipėdos universitete.

Savo ūkyje Alfredas igyvendino ES remiamas Pieno ir Nitratų programų direktyvas. Artimiausiu metu planuoja atnaujinti šienavimo techniką. Prieš kurį laiką A. Pocys Klaipėdos rajone rengtose melžėjų varžytuvėse laimejo prizinę vietą. Apie ketverius metus vyriškiui teko padirbėti pienininkystės ūkyje Vokietijoje. Su vienu iš šeimininkų Bent Jenssen-Nisen draugiškus santykius Alfredas palaiko iki šiol — tiek pats nuvyksta pasisvečiuoti, tiek sulaukia svečio iš Vokietijos Lietuvoje.

Anot Almos, Alfredas tikras optimistas — kad ir kas benutiktų,

visada ižvelgia ir gerą pusę. Ūkininkas puikiai sutaria su šalia gyvenančiais kaimynais Vytautu Jarmalajevu ir Arūnu Kéksttu bei džiaugiasi, kad, esant rei-

kalui, sulaukia jų pagalbos. Vasara laisvu nuo darbų metu Alfredas mėgsta grybauti, taip pat sutuoktiniai nesibodi į rankas paimti knygą.

Alfredas Pocys su žmona Alma.

Pakvietė gimtasis kaimas

Juozas ir Irena Mockai, iki pradėdami ūkininkauti, dirbo ir gyveno Skuode. Kiek vėliau, pašlijus mylimų tėvelių sveikatai, Juozas vis dažniau atvykdavo į tėviškę Narvydžių kaime pagelbėti savo artimiesiems ūkio darbuose.

Juozas Mockus.

Kaip reikiant susitiprinus pienininkystės ūkį, kuris šiandien skaičiuoja 25 metus, Juozas pastatė šeimai naują namą. Mockai užaugino du vaikus. Dukra Asta, baigusi Vilniaus universitete ekologijos studijas, šiuo metu dirba ir gyvena sostinėje. Mergina paveldėjo polinkį menui iš savo giminaičių — noriai tapo, užsiima rankdarbiais. Sūnus Audrius, Kretingoje baigės geodezijos studijas, šiuo metu dirba ir gyvena Klaipėdoje.

Juozas ilgus metus bendradarbiaudamas su „Žemaitijos pienu“ džiaugiasi paslaugais vairuotojais-laborantais Kęstučiu Stončiumi ir Vidmantu Būdziu. Pats, būdamas darbštū, pareigingas ir atsakingas ūkininkas, labai gražiai sugyvena ir su artimiausiais kaimynais bei kitais ūkininkais, kurie noriai pagelbėja vieni kitiems. Itin geru žodžiu Juozas mini Paulių Šemetą, Juozą Janušką ir Juozą Gutautą. Mockų pienininkystės ūkyje taip pat auga pora su meile prižiūrimų arklių — juos auginti mėgo ūkininko tėvelis, tad neatsispiria šiemis darbštūiams gyvūnams ir sūnus.

Regina Gudauskienė su vyru Albinu ir anūke Ariele.

Sėkmės palydovai — darbštumas ir atsakingumas

Namo statybą ūkininkai Regina ir Albinas Gudauskai pradėjo dar kolūkio laikais. Šiandien iš tolo akį traukia erdvus gyvenamasis pastatas, alėją primenantis į dangų besistiebiančiais medžiais apaugęs kelias į sodybą, o tvarkingai surikiuoti balti kaip sniegas pašarų rulonai leidžia suprasti, kad čia įsikūrės pienininkystės ūkis.

Iki pradendant ūkininkauti Regina, turėdama zootechnikės specialybę, dirbo fermos vedėja — įgyta patirtis iki šiol praverčia ir nuosavame ūkyje. Čia sėkminges įgyvendintos ES remiamos Pieno ir Nitratų programų direktyvos, ūkio valdų modernizavimo programa. Pienų ūkininkai visą laiką tiekia tik „Žemaitijos pienui“.

Gražiai prižiūrimame name kartu gyvena ir sūnaus Irmanto šeima, kurioje auga keturių metukų anūkėlė — Arielė. Mažajai linksmuolei patinka eiti į vaikų darželį, kuriamo mergaitė ne tik noriai

piešia ir dainuoja, bet lanko ir šokių būrelį. Dukros Airidos šeima gyvena Gargžduose. Joje auga sūnus Airindas (18 m.) ir Armandas (12 m.). Seneliai itin džiaugiasi Aiindo pagalba ūkio darbuose — vasarą jis pagrindinis padėjėjas. Jaunėlis Armandas (12 m.) — gerai žaidžia futbolą, jo komanda dar šiais metais savo amžiaus grupėje tapo Lietuvos čempionais.

Pasak ūkininkės, norint tinkamai išvystyti pienininkystės ūkį, reikalingas ne tik darbštumas, bet itin svarbus atsakingumas ir kasdienis rūpestis.

Kolektyvo ir šeimos žmogus

(Atkelta iš 1 psl.)

Neskaičiuodamas darbo valandų vykdavo į rajoninių pieno kombinatų katinines spręsti įvairiausių problemų. „Igijau ir pats neįkainojamos patirties, kuri ir dabar praverčia“ — šypsodamas sako vyr. inžinierius. Vėliau bene dešimtmetyje sukoji pieno punktų steigimo va-

priežiūra, įvairūs statybos, remonto ir kitokie darbai, kuriuos atlieka nedidelis, bet darbštus kolektyvas.

Dirba ranka rankon

Sumanus vadovas, talkinant technikos inžinieriui Alvydui Čeledinui, yra puikiai sustygavę višą įmonės technikos ūkį aptarnaujant kolektyvą. Vyr. inžinierius

minimus, jis paminėjo buvusi įmonės vyr. energetiką Eugenijų Urmaną, kuris davė šiandieniniams vyr. inžinierui daug gyvenimiskų pamokų. Be įmonės įrenginių priežiūros, montažo, rūpi ir rekonstrukcijos darbai. Vyr. inžinierius paminėjo šaldymo kameros rekonstrukciją, ventiliacijos sistemos rekonstrukcijos praplėtimą, naujos ledų linijos montażą bei kitus svarbiausių darbus.

Osvaldas patenkintas, kad žmonės dirba profesionaliai ir atidžiai, todėl skaudžių nelaimių darbe ne pasitaikė.

Septynetuko tėvai

Osvaldas ir Regina Pilybė išauginė net septynetą atžalą. Visi įgi jo aukštuosius mokslius, tiesa, jau niausioji dukra Audronė dar studijuoja Klaipėdos pedagoginiam universitete. Ketvertas sūnų ir trejetas dukrų — toks didžiausias tėvų turtas. Daugelis iš jų mokslius baigė Vilniuje, tačiau dirbt

Iš dešinės: Osvaldas Pilybas ir Alvydas Čeledinas pavasarineje talkoje tvarko įmonės aplinką.

Osvaldas Pilybas su bendradarbėmis Rūta Bičkiene ir Laima Bacyte 1976 metais.

jaus karuseleje. Reikėjo ne tik įrenginėti šiuos punktus, bet ir rūpinantis jų eksploraciją.

Patirtis, darbštumas ir sumanumas įmonės vadovybės buvo įvertinti, ir 2007-aisiais Osvaldas Pilybas paskiriamas vyr. inžinieriumi. Pasak įmonės ekonomistės Anicetos Bagdonavičienės, jis atsakinėgas už visą techninės tarnybos darbą, taip pat darbo saugą. Ant Osvaldo pečių gula elektros, vandens, šilumos, suspausto oro tiekimo darnus funkcionavimas. O kur dar šaiciu padavimo sistemos

ypač džiaugiasi puikia šaltkalvių brigada. Didelę darbo patirtį turi ir puikiai dirba Valdemaras Kimtys, Georgij Obuchov, Stasys Margietis. Greta jų lygiuojasi jaunesni ir mažesnį darbo stažą turintys, bet sumanūs šaltkalviai Audrius Lukas ir Andrius Mikuta. Nepriekaištingai darbuojasi elektrikas Helmutas Krapavickas, metrologas rynininkas Robertas Lengvinas. „Gražu, kai vyresnieji patirtį perduoda jaunesniems ir paskatina juos kuo geriau darbuotis“ — sako Osvaldas. Nuklydės į pris-

Gausios šeimos tėvą Osvaldą Pilybą su 60-uoju gimtadienių pasveikino žmona Regina ir vaikai su savo šeimomis.

DŽIUGAS® Ukrainoje pelnė Grand-prix

Tarptautiniam degustacijos konkursui „World Food Ukraine - 2014“ buvo pristatytas „Žemaitijos pieno“ bendrovėje gaminamas kietasis sūris DŽIUGAS®. Žemaičiams sūrininkams ši paroda ne naujiena, nes Ukrainoje rengiamuose tarptautiniuose degustacijos konkursuose dalyvaujama trečiąkart ir visuomet kietasis sūris DŽIUGAS® pelno aukšciausiu apdovanojimu.

Autoritetinga komisija, kurią sudarė profesionalūs degustatoriai, „akluoju“ vertinimo metodu kieftajam sūriui DŽIUGAS® Mild, 12 mėnesių brandinimo ir kieftajam sūriui DŽIUGAS® Delicate, 24 mė-

nesių brandinimo už skonį, spalvą, kvapą, konsistenciją ir pakuočią, skyrė aukščiausią įvertinimą — Grand-prix.

Šiemet tai jau penktasis solidus įvertinimas lietuviškam kieftajam

sūriui tarptautinėse parodose, o iš viso DŽIUGAS® yra pelnės per 20 aukščiausiu įvertinimu įvairose pasaulinėse ir mūsų šalies maisto pramonės parodose. („Pienininkystės“ inf.)

Osvalda Pilybą 60-ojo gimtadienio proga pasveikino ir įteikė jam „Žemaitijos pieno“ valdybos pirmininko Algirdo Pažemecko padėkos raštą (iš kairės) Personalio ir teisės direktoriė Sandra Vireikytė, projekto vadybininkė Irena Baltrušaitienė ir technikos vadovas Robertas Pavelskis.

būti daugeliui pavyzdžiu.

Pasak inžinierės technologės Virginijos Vaitkuvienės, Osvaldas yra kūrybingas ir puikiai gamybą išmanantis žmogus. Apie tokius paprastai vaizdžiai pasakoma: „Tvrtai sėdi savo rogėse“. Osvaldui svetimi yra paliepimai, jis pats neraginamas ir nestandardinėse situacijose visuomet suranda išeitį.

Neveltui puikų ir profesionalų darbuotojų ne kartą norėjo pervilioti dirbtį pas save kitos miesto įmonės, bet Osvaldas brangina pirmąją darbo vietę ir kolektyvą.

Brangina ji ir bendradarbiai. Įvairiomis progomis vyr. inžinierius, kaip vienas geriausiu įmonės darbuotoju, paskatinamas padėkos raštais. Darbo įmonėje 40-mečio ir gimtadienio 60-mečio progomis Osvaldą Pilybą taip pat pasveikiuo „Žemaitijos pieno“ valdybos pirmininkas Algirdas Pažemeckas.

Didžiausias pomėgis — grybavimas

Nebūna tokios vasaros, kad Osvaldas nepatrauktu į mišką grybauti. „Šiemet grybų užderėjo ypač gausiai, tai namuose kildavo „grybų karai“ — prisiminės jų pabodus dorojimą juokavo Osvaldas. O šiaip pomėgiu ir kitočių būta: traukė žvejyba, fotografia, rinko įvairiausius metalinius ženkliukus. Jų apie keturis ilgiausius 2,5 metro rankšluosčius prigijo. Pastaruoju metu iš Jūros švenčių renka proginius bokalus. Bet kolekcija pildosi labai lėtai — mat kasmet joje atsiranda tik po vieną bokalą.“

Metai ateina ir praeina, o geri darbai, žmogiškumas, tolerancija ir doras gyvenimas ilgai išlieka ne tik artimujų, bet ir bendradarbių atmintyje. Palinkėkime Osvaldui ir toliau puoselėti šias vertėbes, puošiančias jo turininkus metus.

lybų giminės gretas papildė ir keturi anūkeliai. „Džiauguosi jų šaunia šeimyna. Vasaromis vaikai netinginiaudavo ir dirbdavo prie ledų linijos darbininkais“ — sako įmonės inžinierė technologė Virginija Vaitkuvienė. Laisvą valandėlę ir į sodų bendriją savo sklypelį prižiūrėti visi patraukdavo. Dabar, vaikams sukūrus savus gyvenimus, čia daugiausiai plūša tėvai.

Abipusis ryšys

„Osvaldas — mūsų kolektyvo sieila, — sako jo kolega Alvydas Čeledinas. — Tai labai patikimas žmogus: reikalui esant gali kreiptis bet kuriuo paros metu — niekuomet neatsisakus ir pagelbės“. Ekonominė Anicetė Bagdonavičienė žavi Osvaldo pareigingumas, darbštumas ir profesionalumas. Ir darbe, ir šeimoje jis gali

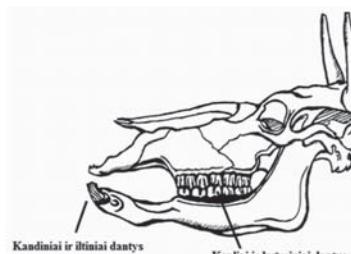
Galvijų virškinimo sistemos ypatumai

Ieva Kudlinskienė

LSMU Veterinarijos akademijos Gyvūnų produktyvumo laboratorijos doktorantė

Galvijai priklauso gyvūnų klasei, vadinamai atrajotojais. Atrajotojai iš kitų gyvūnų skiriasi tuo, kad jų skrandis sudarytas iš 4 kamerų: trių prieskrandžių (didžiojo prieskrandžio, tinklelio bei knygenų) ir tikrojo skrandžio arba šliužo. Be to, turi neįprastą dantų išsidėstymą. O jų plonoji ir storosios žarnos skirtos apdoroti didelius maisto medžiagų kiekius.

Galvijų dantų išsidėstymas
Šaltinis: Hall B.J., Silver S., Nutrition and Feeding of the Cow-Calf Herd: Digestive System of the Cow. Communications and Marketing, College of Agriculture and Life Sciences, Virginia Polytechnic Institute and State University, 2009.

Galvijų burna labai skiriasi nuo daugumos neatrajojančių gyvūnų. Galvijai turi 32 danties. Priekinėje apatinio žandikaulio dalyje yra šeši kandiniai ir du iltiniai dantys (jie atrodo kaip kandiniai). Viršutiniame kandinių dantų neturi, o vietoje jų yra kietasis gomurys. Tieki viršutiniame, tiek apatiniai žandikauliai yra po šešis kaplius ir krūminius danties, iš viso — 24. Tarp kan-

Pagrindinė karvės funkcija yra duoti daug ir geros kokybės pieno. Iš visų veiksnių, lemiančių melžiamų karvių produktyvumą, šerimas užima pačią svarbiausią vietą. Siekiant tinkamai suprasti melžiamų karvių šerimo rekomendacijas sudarant racionus, būtina išmamyti apie karvių virškinimo sistemą.

džių ir krūminiu dantų yra pakankamai didelis tarpas, tai leidžia galvijams pamti ir kramtyti didelį kiekį pašaro.

Galvijai pašarą paima ilgu, judriu liežuviu, kuriuo tarsi apveja žolės pluošteli, kapliais prispaudžia prie viršutinio žandikaulio plokštelių, trukeli ir nutraukia žolę. Karvės kramto paviršutiniškai ir, kai tik susidaro kąsnis, nuryja. Iprasatai per parą jos éda apie 1/3 laiko, 1/3 laiko gromuliuoja ir mažiau nei 1/3 paros laiko iłsisi. Burnoje išskiriamos seilės sudrėkina pašarą bei pradeda virškinimo procesą. Per parą karvės burnoje esančios seilių liaukos pagamina nuo 75 iki 130 litrų seilių, priklaušomai nuo to, kiek pašaro ji gauна ir kiek laiko atrajoja, nes tai stimuliuoja seilių sekreciją. Seilių pH — apie 8,2, jose yra didelis kiekis natrio hidrokarbonato, padedančio palaikyti optimalų prieskrandžio pH (6,5-7,2), t.y. neutralizuoją pašarą (pavyzdžiu, grūdų, melasos, cukriniai runkeliai) virškinimo metu išskirtas rūgštis, palaikydamas tinkamą terpę mikroorganizmams daugintis.

Sukramytas, seilėmis suvilgtas, slidus kąsnis pereina iš burnos į ryklę, o iš šios — į stempelę, kur raumenų susitraukimo dėka yra stumiamas į tinklelio ir didžiųjų prieskrandžių. Gyvuliu atrajojant, stempelė maistas patenka atgal į burnos ertmę.

Didysis prieskrandis yra panašus į šonų truputį suspaustą maišą. Jis užima beveik visą kairiajai pilvo pusę nuo diafragmos iki dubens ertmės. Didysis prieskrandis — didžiausia galvijų ir kitų atrajotojų skrandžio dalis, kurioje pirmiausia apdorojamas suėstas maistas. Prieskandžio talpa — 100-200 litrų. Didžiojo prieskandžio gleivinė išklotą plokšteliu daugiasluoksniniu epiteliu, su gaureliais, kurie padidina prieskandžio paviršiaus plotą ir maisto medžiagų absorbciją. Atrajotojų didžiajame prieskandyje susiformuoja specifinė mikroorganizmų

ekosistema. Jame yra milijardai bakterijų, pirmuolių, pelėsių ir mieilių. Prieskandžių turinėje aptinkama apie 200 jvairių bakterijų rūšių, ių skaičius siekia 1011 ml, tačiau vyrauja tik 20-30 rūšių.

Atrajotojų didžiajame prieskandyje pašaras apdorojamas fiziškai (iš varo ir maišo stiprus raumenų judesiai), chemiškai (skaido fermentai) ir mikrobiologiskai (apdoroja mikroorganizmai). Atrajotojams ypač svarbūs mikroorganizmai, nes jie suskaido 80-95 proc. krakmolo, 60-70 proc. ląstelienos, iki 80 proc. pašaro baltymų.

Karvės virškinimo sistema

Karvės virškinimo sistema

Šaltinis: <http://babcock.wisc.edu/node/126>

tys svarbiausi mikroorganizmai. Jie suvirškina nuo 70 proc. iki 80 proc. virškinamuų sausujų medžiagų, patekusiu į prieskandžių. Skirtingos bakterijų ir pirmuonių rūšys atlieka skirtingas funkcijas. Kai kurios virškina krakmola ir cukrų, tuo tarpu kitos — celiuliozė.

Skaičius ir proporcijos, tenkančios kiekvienos rūšies mikroorganizmams, priklauso nuo gyvulio šerimo. Būtina išlaikyti sveiką jvairių mikroorganizmų santykį tam, kad didysis prieskandis efektyviai funkcionuotų.

Tinklainis sujungtas su didžiuoju prieskandžiu, jo gleivinė panaši į „korį“, padengta mažais gaureliais. Pagrindinė jo funkcija „sugauti“ dideles pašarų daleles, pirma tam, kad šios nepatektų į kitus prieskandžius, kol dar nera suvirškintos, antra — surinkti jas atrajoti. Knygenos yra tarp tink-

teigimu, pH šliužė yra apie 2, tačiau kiti tvirtina, kad tikrajame skrandyje pH paprastai svyruoja nuo 3,5 iki 4,0. Toks šliužo rūgštumas sunaikina didžiojo prieskandžio mikroorganizmus. Šliužė gaminama druskos rūgštis ir virškinimo fermentai, pavyzdžiui, pepsinas, kuris skaido baltymus, taip pat į šliužą tiekiami kasos gaminami fermentai, pavyzdžiui, lipazė, skaidanti riebalus. Šliužė baltymai paruošiami absorbuotis žarnyne.

Iš šliužo suvirškintas pašaras keiliauja į plonąją žarną. Jos ilgis — apie 45 metrai, o tūris — apie 75 litrai. Į plonąją žarną patekės pašaras susimaišo su tulžies pūslės ir kasos išskyromis, kurių pH labai aukštas, tokiu būdu virškinimas iš rūgštinio (pH 2,5) tampa šarminiu (pH 7-8). Aukštas pH reikalingas tam, kad tinkamai veiktu fermentai. Čia vyksta aktyvi maisto medžiagų absorbcija, išskaitant ir apsaugotus baltymus (by-pass proteins).

Storasis žarnynas, tai tiesioji ir storoji žarnos. Jose toliau vyksta plonojoje žarnoje neįsisavintų maisto medžiagų absorbcija. Apie 10-15 proc. energijos, reikalingos karvės organizmui, pasisavinta storosiose žarnose. Taip pat čia absorbuojamas vanduo, mineralinės medžiagos ir amoniakas. Nepasisavinami pašarų komponentai keliauja per storajį žarnyną ir su išmatomis pašalinami iš organizmo.

Pieno ūkio pelningumas ženklia dalimi priklauso nuo karvių bandos produktyvumo. Siekiant turėti pelningą ir produktyvą bandą, karves būtina šerti atsižvelgiant į virškinimo sistemos ypatumus. Norint pasiekti genetinį melžiamų karvių produktyvumą laktacijos laikotarpiu, jos turėtų gauti pakankamai raciono sausųjų medžiagų, baltymų, energijos, vitaminų bei mineralų ir nestokoti vandens. Moksliškai irodyta, jog nesubalansuotu racionu šeriamų karvių produktyvumas gali sumažėti net 25-50 procentų, o piene sumažėjus riebalų ir baltymų, arba esant jų pertekliui gali pakisti pieno technologinės ir juslinės savybės. Didėjanti pieno produkcija — indikatorius, parodantis, kad bandoje karvių mityba atitinka bendriausius fiziologinius poreikius ir karvių sveikatos būklė yra patenkinama.

Jaunajam ūkininkui įsikurti – beveik 140 tūkst. litų

Žemės ūkio ministerija, atsižvelgdama į didelį paramos jaunuju ūkininkų įsikūrimui poreiki, priėmė sprendimą perskirstyti Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonių lėšų likučius ir nuo gruodžio 1 iki 31 d. priimti paramos paraškas pagal priemonę „Jaunuju ūkininkų įsikūrimas“.

Kas galės gauti paramą

Paramos paraškas galės teikti asmenys, kurių žemės ūkio valda ir ūkis įregistruoti ne augiau kaip 2 metus iki paramos paraško pateikimo. „I paramą galės pretenduoti jaunieji ūkininkai, kuriantys augalininkystės, gyvulininkystės, daržininkystės, vaistažolininkystės, uoginininkystės, gėlininkystės, sodininkystės ar mišrū ūkį“, – pažymi žemės ūkio ministrė Virginija Baltraitienė.

Kas bus remiama

Parama bus skiriama žemės ūkio technikai, įrangai, daugiametiams sodiniams įsigyt ir sodinimo išlaidoms, taip pat išlaidoms, susiju-

sioms su infrastruktūros kūrimu ūkininko valdoje. Taip pat bus remiamas statybinių medžiagų įsigijimas (jeigu su paramos paraška pateikiama statybos arba rekonstrukcijos leidimas).

Didžiausia paramos suma jaunajam ūkininkui įsikurti galės siekti iki 40 tūkst. eurų. Kuriant gyvulininkystės, augalininkystės arba mišrū ūkį už 1 ha žemės ūkio naudmenų skriama 1 tūkst. eurų. Kuriant specializuotą daržininkystės, uoginininkystės, vaistažolininkystės, gėlininkystės, sodininkystės ūkį, už 1 ha skriama 2 tūkst. eurų.

Kurdamas gyvulininkystės, augalininkystės arba mišrū ūkį, pareiškėjas nuosavybės teise turi valdyti ne mažesnį kaip 4 ha plotą, o kuriant sodininkystės ūkį – ne mažesnį kaip 8 ha plotą. Turint mintyje, kad baigiasi 2007–2013 m. programinis laikotarpis, projektai turi būti įgyvendinti iki 2015 m. rugpjūčio 30 d. Atsižvelgiant į priimtus sprendimus, artimiausiu metu bus pakeistos įgyvendinimo taisyklės, jos bus paskelbtos ministerijos interneto svetainėje www.zum.lt (ŽŪM inf.).

Veislinių telyčių augimo ir išsivystymo vertinimas

Pienininkystė Lietuvoje – pagrindinė gyvulininkystės šaka. Produktyvi, sveika ir tinkamai prižiūrima karvių banda yra pieno verslo pagrindas. Tačiau neretai, didėjant karvių produktyvumui, dėl didelio krūvio trumpėja jų amžius. Iš ką reikėtų atkreipti dėmesį vertinant veislinių telyčių augimą ir išsivystymą?

Dr. Edmundas Paulauskas

Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos gyvulininkystės specialistas

Pieno ūkuose gerinami žolynai, diegiamos pažangios žolinių pašarų ruošimo, karvių šešimo ir laikymo technologijos. Nors sparčiai didėja karvių produktyvumas, tačiau dažnai dėl didelio krūvio trumpėja jų amžius. Daug karvių išbrokuojama dėl ginekologinių, pieno liaukos, galūnių ir kitų ligų, todėl vidutinis produktyvus karvių amžius pieno ūkuose dažnai būna ne ilgesnis kaip trys laktacijos.

Karvių pakaitai reikalingos produktyvios, sveikos ir gerai išsivystusios telyčios. Lietuvoje nėra pakankamai pieno ūkių, kurie ne tik užsiaugintų veislinių telyčių, bet ir jas parduotų. Pirkti iš užsienio yra brangu. Esant galimybei, veislinių telyčių karvių pakaitai bei bandos plėtrai reikėtų išsiauginti savo ūkuose, bet tai – nepigia investicija. Pienininkystės ūkuose veislinių telyčių auginimo išlaidų sudaro 15-20 proc. visų išlaidų ir yra antroje vietoje po pašarų išlaidų.

Svorio nustatymo lentelė

Šaltinis: dr. Vattio M. Pieno veislių veršelių auginimas

Krūtinės apimtis, cm	Gyvas svoris, kg (stambių veislių)	Gyvas svoris, kg (vidutinio stambumo)	Gyvas svoris, kg (smulkų veislių)	Krūtinės apimtis, cm	Gyvas svoris, kg (stambių veislių)	Gyvas svoris, kg (vidutinio stambumo)	Gyvas svoris, kg (smulkų veislių)
68,6	37,2	31,3	25,9	137,2	220,9	214,1	205,0
71,1	37,4	32,4	28,1	139,7	230,4	223,2	216,4
73,7	38,6	34,9	31,3	142,2	242,7	233,1	228,6
76,2	40,6	37,6	34,9	144,8	254,9	248,1	240,9
78,7	43,5	41,3	39,5	147,3	266,3	259,5	252,2
81,3	46,7	44,9	43,5	149,9	279,0	272,2	267,2
83,8	51,7	50,8	49,9	152,4	289,8	283,0	278,1
86,4	56,2	55,8	55,3	154,9	305,3	298,0	291,7
88,9	61,2	61,7	61,7	157,5	316,2	309,8	303,9
91,4	67,1	67,1	67,1	160,0	331,6	325,7	320,2
94,0	73,9	73,9	73,9	162,6	343,8	337,9	332,5
96,5	80,3	80,3	80,3	165,1	360,2	354,7	349,7
99,1	87,1	87,1	87,1	167,6	374,7	369,7	364,2
101,6	94,3	94,3	93,9	170,2	390,5	385,1	379,7
104,1	101,6	100,7	100,2	172,7	403,2	397,8	392,4
106,7	110,7	109,3	108,4	175,3	421,8	415,9	410,5
109,2	117,5	116,1	114,8	177,8	435,9	428,6	422,7
111,8	126,6	124,3	122,5	180,3	455,0	448,6	438,2
114,3	134,3	131,5	129,3	182,9	474,0	459,5	450,0
116,8	143,3	140,2	137,0	185,4	489,4	476,7	464,5
119,4	151,5	147,9	144,2	188,0	507,1	490,3	475,8
121,9	161,9	157,4	152,9	190,5	525,3	506,2	487,2
124,5	169,6	164,7	160,1	193,0	539,8	517,1	494,9
127,0	179,6	173,3	169,2	195,6	563,8	534,3	504,8
129,5	189,1	183,3	177,8	198,1	584,2	547,0	510,3
132,1	200,0	193,7	187,8	200,7	600,6	556,6	513,5
134,6	210,0	202,8	197,3	-	-	-	-

Telyčių augimas ir išsivystymas

Šaltinis: dr. Vattio M. Pieno veislių veršelių auginimas

Amžius, mėn.	Stambios veislės		Vidutinio stambumo		Smulkios veislės	
	Svoris, kg	Aukštis ties ketera, cm	Svoris, kg	Aukštis ties ketera, cm	Svoris, kg	Aukštis ties ketera, cm
1	60	82	60	77–78	40–50	71–72
2	80	90	70–80	85	50–60	75–80
3	100–110	94–95	90–110	93–94	70–90	80–85
6	160–190	105–107	150–180	100–105	120–140	92–98
9	240–270	112–117	220–260	110–115	160–190	100–105
12	310 340	118–123	270–330	117–122	210–250	107–112
14	360–390	122–126	310–370	121–125	230–280	110–115
16	400–440	125–130	350–420	124–129	260–310	114–118
22	550–590	135–139	445–510	129–137	340–390	120–124
24	600–640	137–142	460–540	132–138	360–410	122–126

Lentelėje pateiki optimalūs telyčių eksterjero vertinimo rodikliai, tinkantys stambių, vidutinio stambumo ir smulkų pieno veislių telyčioms. Telyčių eksterjero vertinimo rodikliai pagal 5 balų sistemą

(Patrick Hoffman, JAV)

Amžius, mėn.	3	6	9	12	15	18	21	24
Balai	2,2	2,3	2,4	2,8	2,9	3,2	3,4	3,5

kai telyčios subrėsta pasiekusios 40 proc. suaugusio gyvulio svorio. Tai labai svarbu, nes telyčių lytiniam subrendimui didesnę įtaką turi svoris nei amžius. Lytiškai subrendusios ir gerai išsivystusios telyčios seklinamos 14-16 mėn. amžiaus, kai jų svoris siekia apie 60 proc. suaugusios karvės svorio. Labai svarbu, kad per apsiveršiavimą pirmaveršių svoris būtų 80-85 proc. suaugusio gyvulio svorio.

Veislinės telyčios turėtu apsiveršiuoti 24 mėn. amžiaus

Veislinėms telyčioms auginti turi būti skiriamas daug dėmesio. Telyčios apsiveršiuoti turėtų 24 mėn. amžiaus. Tokio amžiaus apsiveršiavusios pirmaversių auginimo išlaidos paprastai kompenzuojamos per pirmąjā laktaciją. Be to, reikia laikyti mažiau telyčių bandos pakaitai, mažiau pašarų, darbo ir kitų sąnaudų (elektros energijos, pakratų, vandens ir t.t.).

Kai telyčios pirmą kartą veršiuojasi 24 mėn. amžiaus, būna mažesnės jų auginimo išlaidos, pailgėja karvių produktyvus amžius. Veislinių telyčių auginimą galima suskirstyti į tokius periodus:

- * girdymo – nuo gimimo iki 3 mėn. amžiaus;
- * nuo 3 mėn. iki lytinio subrendimo (9-11 mėn.);
- * nuo lytinio subrendimo iki apvaisinimo (14-16 mėn.);
- * veršingumo.

Girdymo laikotarpiu svarbiausia, kad veršeliai būtų sveiki. Jam pasibaigus, telyčios jau gali išsavinti daugiau pašarų ir sparčiai augti. Telyčių augimui didelės įtakos turi mitybos sąlygos visais jų augimo periodais. Nustatyta, kad lytiš-

Kontroliuojant telyčių augimą ir išsivystymą – mažiau nuostolių

Siekiant išvengti klaidų ir nuostolių, verta kontroliuoti telyčių augimą ir išsivystymą. Tad tam tikrais periodais reikia nustatyti ir įvertinti telyčių svorį, ūgi ir eksterjera, kurie turi atitinkti nustatytus standartus. Gyvulio svoris parodo raumenų ir kitų audinių išsivystymą, aukštis – skeleto.

Telyčių mitybos lygis turi būti optimalus. Ne- tinka nei gausus, nei skurdus šerimas. Perne- lyg gausus šerimas gali turėti neigiamos ita- kos pieno liaukai bei lytinams organams susi- formuoti. Be to, nutukusios telyčios sunkiau veršiuojasi, turi pogimdyminių ir metabolizmo problemų. Dėl pašarų stygiaus telyčios nepasiekia reikiamo svorio, vėliau apsivaisina ir apsiveršiuoja, dėl to patiria nuostolių. Apsé- klinus per mažo svorio telyčias, jos per pirmąjā laktaciją nepasiekia genetinio produktyvumo, nes dėl nepakankamo išsivystymo negali pasisavinti reikiamo kiekio pašarų.

Ypač svarbu telyčias tinkamai šerti iki lytinio subrendimo ir paskutiniu veršingumu ketvirčiu. Svarbiausia yra trys telyčių augimo ir išsivystymo kontrolės rodikliai: gyvas svoris, aukštis ties ketera, eksterjeras.

Telyčių augimą ir išsivystymą kontroliuoti rekomenduojama:

- * po gimimo (pasverti);
- * nujunkius (3 mėn. amžiaus) – nustatyti svorį, aukštis ties ketera, įvertinti eksterjera;
- * po seklinimo – nustatyti svorį, aukštis ties ketera, įvertinti eksterjera;
- * po apsiveršiavimo – nustatyti svorį, aukštis ties ketera, įvertinti eksterjera.

Gyvuliu svoris tiksliausiai nustatomas juos sveriant. Telyčių ūgis nustatomas liniuote, matuojant aukštis ties ketera. Eksterjeras vertinamas 5 balų sistemoje. Įvertinti telyčių augimą ir išsivystymą yvairiais augimo periodais galima naujodantis žemiau pateikta lentele, galima apytiksliai nustatyti stambių, vidutinio stambumo ir smulkų veislių telyčių svorį.

Kai telyčios priauga pakankamai svorio, bet nepasiekia reikiamo ūgio, dažniausiai racione pakanka energijos, bet ne balytų. Be to, gali būti ir genetinė problema. Jeigu racione trūksta balytų, problema galima išspręsti subalansavus rationą. Tuomet telyčios „kompensuosis“ ūgio problemą.

ŽEMAITIJOS PIENAS
valdyba nuo širdžiai sveikina

35-ojo gimtadienio proga:

Jurgitą Sivickienę — užsakymų priėmėją;
Liną Steponkevičienę — pardavėją kasininkę (UAB „Čia Market“);
Vidmantą Kemzūrą — pardavimų koordinatorių (AB „Klaipėdos pienas“).

40-ojo gimtadienio proga:

Aušrą Stančienę — operatorę;
Nerįž Žiulpą — vairuotoją laborantą;

Nerįž Žilių — vairuotoją ekspeditorių;
Laimoną Dačkevičių — apsaugos darbuotoją;
Rasą Miniotienę — pardavėją kasininkę (UAB „Čia Market“).

45-ojo gimtadienio proga:

Žilviną Zavecką — pirkimų vadovą;
Zenoną Sakalauską — vairuotoją laborantą;
Silvą Ruškienę — svérėjų apskaitininkę;
Alvydą Žiuką — vairuotoją ekspeditorių;
Vidą Tverijonienę — pardavėją kasininkę (UAB „Čia Market“).

50-ojo gimtadienio proga:

Adele Purauskienę — patalpų ir aplinkos prižiūrėtojų pagalbinę darbininkę;
Algirdą Žilių — vairuotoją laborantą (ABF „Šilutės Rambynas“).

55-ojo gimtadienio proga:

Nijolę Jasienę — pieno surinkėją;
Vacį Airošiu — šaltkalvį;

Lygiją Žadeikiéné — produkų vystymo technologę;
Anatolių Širokovą — apsaugos darbuotoją;
Petrą Dirgėlą — vairuotoją laborantą (ABF „Šilutės Rambynas“).

60-ojo gimtadienio proga:

Lionę Stirbienę — apskaitininkę;
Aldoną Leščiauskiénę — pieno surinkėją;
Osvaldą Pilybą — vyr. inžinierių (AB „Klaipėdos pienas“).

35 metų darbo sukakties proga:

Romualdą Belevičių — vairuotoją laborantą (ABF „Šilutės Rambynas“).

30 metų darbo sukakties proga:

Vytautą Racevičių — mašinistą automatiką.

25 metų darbo sukakties proga:

Jūratę Sajatauskiénę — meistrę.

10 metų darbo sukakties proga:

Virgilijų Mockų — vairuotoją laborantą.

Sūrio DŽIUGAS® skonio slépiniai

Ragausime 36, 24, 18 ir 12 mėnesių brandintą kietajį sūrį DŽIUGAS®. Prie jo pateiksime puikių pagardų: medaus, įvairių riešutų, vynuočių, kriausiuų, džemų, firminiu saldainiu, užtepeliu, krekeriu, grissini duonos lazdeliu su kietuoju sūriu DŽIUGAS® ir, žinoma, firminio vyno DŽIUGAS®. Sužinosite apie ilgą sūrio DŽIUGAS® brandinimo kelią ir su kaupu atperkančius rezultatus, kurie džiugina net didžiausius mūsų šalies ir pasaulio gurmanus. Su sūriu DŽIUGAS® patiekalai tampa tiesiog skanesni, nes kietasis sūris vienas iš nedaugelio turi penktąjį - umaminį - skonį, žemaitiško sūrio nauja organizmu - tarsi neišsenkantis sveikatos ir energijos šaltinis. Graži krašto legenda apie Žemaitijos sostinės įkūrėjų Džiugą Jums atskleis sūrio vardo sasašas su mitologiniu galiunu. *Trukmė 1-1,5 val.*

Sūrio DŽIUGAS® abécélė (vaikams)

Ragausime 36, 24, 18 ir 12 mėnesių brandintą kietajį sūrį DŽIUGAS® su obuoliais, vynuočimis, riešutais. Jaunieji degustatoriai sužinos, iš ko ir kaip lietuviškas kietasis sūris gaminamas, kokia medžiaga, slypinti Jame, ypač naudinga vaikams ir jų tėveliams, taip pat gausybę kitų faktų ir įdomybų. Gardžiuosimės firminiais Sūrio DŽIUGAS® namų gaminiais: karameliniais skanėstais, saldainiais, net ledais su sūriu DŽIUGAS®. O kur dar įvairūs žaidimai ir užduotys! Naudodamiesi daug kam negirdėtais skonio žemėlapiais, mokymis rasti įvairaus brandinimo sūrio skonio skirtumus. Papasakosime ir legendą apie Žemaitijos sostinės įkūrėjų milžiną Džiugą, bei jo nuveiktus žygdarbius, bei kodėl jo vardu kietasis sūris pavadintas. *Trukmė ~1 val.*

DŽIUGAS® - draugijos sūris

Ragausime 36, 24, 18 ir 12 mėnesių brandintą kietajį sūrį DŽIUGAS® ir ieškosime išskirtinių derinių su įvairiausiais pagardais: medumi, riešutais, vynuočimis, kriausėmis, obuoliais, džemu. Gerai draugijai tiks ir firminio vyno DŽIUGAS® taurė. Patys įsitikinsite įvairaus brandinimo sūrio skonio subtilybėmis, nes net mažas gabalėlis pamalonina gomurį pikantišku stiprumu, lengvu aitru mu ir malonai sutraška subtiliais kalcio kristalėliais. Laikas neprailgs degustuojant ir kalbantis apie sūrio naudą, vartojimo kultūros istoriją, ir naujausias tendencijas, atskleisime daugybę paslaptių ir krašto legendų, kurias žino tik DŽIUGAS®. *Trukmė 1-1,5 val.*

Tik su išankstine registracija.
Registracija ir smulkėsnė informacija
tel. +370 616 46984,
el. paštu:
g.satkauskaite@ciamarket.lt

SŪRIO DŽIUGAS® NAMAI

Kviečiame į degustacijas!

Maloniai kviečiame atverti duris į gurmanišką sūrių pasaulį, kur puikiai praleisite laiką draugų, kolegų ar šeimos kompanijoje.

Legendomis apipintas, su meile ilgai brandintas, savitu skoniu ir kvapu turtingas lietuviškas kietasis sūris DŽIUGAS® atskleis Jums visas savo skonių paslaptis.

Leidžia: Lietuvos pieno ūkių asociacija.
Luokės g. 73, LT-87140 Telšiai.
Tel.: 8-444-22391, faksas 8-444-69210.
El.paštas: LPUA.info@gmail.com

Redakcinė kolegija: Rigidė Banienė;
Irena Baltrušaitienė;
Jolanta Bitinienė; Rimantas Banevičius;
Mindaugas Čėauskas.

Spausdino Šiaulių „Titnago“ spaustuvė.
2 sp. I. Leidžiamas
nuo 1995-09-23, kartą per mėnesį.
Tiražas 3000 egz.

Dar daugiau naujienų
ir elektroninė parduotuvė
www.dziugashouse.lt

Rašykite! Skambinkite!

No preservative
Suitable for Vegetarians
Lactose Free
Norintys pirkti ar parduoti galvijus, žemės ūkių techniką, kitas su ūkininkavimu susijusias prekes, galite kreiptis telefonais 8-684 78390;
8-610 08187; rašyti el.p.: dackeviciene@gmail.com, lpuu.info@gmail.com

